

Konečná etapa řešení „cikánské otázky“

1. Osvětimský výnos

Konečná etapa řešení „cikánské otázky“ započala 16. prosince 1942 rozkazem říšského ministra vnitra a vůdce SS Heinricha Himmlera, který vešel v sílu jako tzv. osvětimský výnos. „Cikánští míšenci, cikáni-Romové a příslušníci neněmeckých cikánských kmenů balkánského původu“ z Německa a všech okupovaných či připojených území bez ohledu na stupeň „míšení“ měli být soustředěni v koncentračním a vyhlazovacím táboře Osvětim II-Březinka (něm. Auschwitz II-Birkenau), kde byl v jednom z táborových úseků zřízen tzv. cikánský tábor. Na zbytku pouze výjimečně ušetřených „cikánů“ měla být provedena sterilizace.

PRACUJI A CHODÍ DO ŠKOLY
Cikáni spořádanými občany
 Tříletá brve přeměněna
 cikánská v obecní palatku — to jsem, jsem, byly, dva nerozlišitelné pojmy. Dříve jsou přirovnání k předčasně úmrtí. Některé ale donedlou žijí po volání života, ale s mnohých se stali uprázdnění občané. Na př. ten tříletý kluk s cikánskými rodiči, který se staral o domácnost, dívky chodí na střední školu práce nebo do továrny stejně jako muži, a děti chodí do školy. S určitou úlohou jsou spojeni i po talibitv se jim nepříběh.

Cikáni spořádanými občany. Pálení list, 31. 12. 1942

Výřez ze spěšného dopisu Hlavního úřadu říšské bezpečnosti všem vedoucím úředním kriminální policie z 29. 1. 1943, který byl prováděcí směrnicí k „osvětimskému výnosu“ Heinricha Himmlera z 16. 12. 1942.

2. Seznamy „cikánů“ pro odsun do Osvětimi

Seznamy „cikánů“ z protektorátu, kteří připadali v úvahu pro odsun do Osvětimi, byly připraveny - díky soupisu „cikánů“ z 2. srpna 1942. Část romských rodin byla již soustředěna v tzv. cikánských táborech v Letech a Hodoníně. Větší část Romů žila dosud na svobodě, ale už pod dozorem a se zákazem opustit místo pobytu. Právě tito - zpravidla bezproblémoví a integrovaní Romové - do poslední chvíle věřili, že jim nebezpečí nehrozí.

Ono se řekne Cikán, ale jacy my sme byli Cikáni? My sme nežili cikánským způsobem, ale jako ostatní lidé. Nechtěl se chlubit, ale malinkatá děve uměla tak vyřítat slovácké výřky jako já. Po vyřít školky jsem šla sedm let ve Slovači v Uherškém Hradišti. (A. CH., * 1913, Z4938)

Romské dívky z Moravského Slovácka, Kněždub, okr. Hodonín, kolem roku 1900

Četníci z Kunovic s nama neměli žádné problémy, ...my sme nebyli ani trestáni, my sme se s šekýma normálně kamarádili, enomže dyž brali židy, byly ve městě řeči, že aj Čigáni pújdú pryč. Pováda, my sme dycky pracovali, tak četníci říkávali, že nás se to ne týká, že žijeme normálně a že sme domáci. Tak my jsme jaksi žili klidně... (V. D., * 1925, Z1245)

Školní foto s posledním vyobrazením dvou romských chlapců Herákových, kteří zahynuli v Osvětimi. Záhorovice, okr. Uherští Hradiště, 1939-1940

Noví ušedli v obcích.
Cikánské děti se učí.
 Zryhají si na psůdkách a na psůdkat

Cikánské děti se učí. Večerní České slovo, 26. 11. 1942

3. Utajené přípravy k odsunu do Osvětimi

Přípravné práce k odsunu Romů žijících dosud na svobodě probíhaly dokonale utajeny - předpokládalo se, že jejich prozrazení by akci ztížilo.

Mysleli jsme, že se nás to týkat nebude - jen kočovkům. (F. R., * 1923, Z1222)

Tomáš Daniel, Z7571, zahynul v Osvětimi | Jan Daniel, Z7570, zahynul v Osvětimi | Růžena Danielová, Z8259

Rodina Danielova z Mutěnic, okr. Hodonín, na radu některých lidí týden před transportem podnikla zoufalý čin, dcera Magdaléna byla provdána za neromského chlapce: Pýj ju neodvazú a snod ani nás ně, vzpomíná matka Růžena. Bez ohledu na to byla do Osvětimi odvezena celá rodina, až na neromského zeť. Růžena Danielová jako jediná z rodiny přežila, zahynulo všech pět jejích dětí i manžel.

Svatba Magdalény Danielové krátce před transportem, konec dubna 1943

4. Sběrná místa pro transporty do Osvětimi

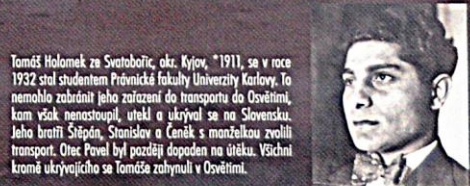
Romové určeni do Osvětimi byli odvázeni ze svých domovů a shromažďováni na tzv. sběrných místech - zpravidla v odlehlých částech měst. Před transportem se někteří snažili zachránit útekem.

Romové z Bohusoudova, okr. Jihlava, v den jejich odsunu, březen 1943

V Brně bylo sběrné místo vytvořeno ve vyklizených stájích jízdárny oddělu protektorátní policie a na přilehlých městských jatkách v Mlánské ulici. Odtud byl 7. 3. 1943 vypraven vůbec první hromadný transport Romů z protektorátu. Foto kolem roku 1950

Tomáš Holomek ze Svatobřich, okr. Kyjov, *1911, se v roce 1932 stal studentem Právnické fakulty Univerzity Karlovy. To nemohlo zabránit jeho zatčení do transportu do Osvětimi, kam však nenastoupil, utekl a ukrýval se na Slovensku. Jeho bratři Štěpán, Stanislav a Čaněk s manželkou zvolili transport. Otec Pavel byl později dopaden na úteku. Všichni kromě ukryvajícího se Tomáše zahynuli v Osvětimi.

První cikánský advokát na Moravě

První cikánský advokát na Moravě. Expres, 9. 7. 1940